'શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ સંહિતા' અંતર્ગત
સર્વકષ્ટ દુઃખોને દુર કરનાર અને સંકલ્પ પૂર્તિ કરનાર

❖ અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ કવચ ❖
❖ વ્યપોહન સ્તોત્ર ❖
❖ બ્રહ્મશર સ્તોત્ર ❖ જીવત્શ્રાદ્ધ ❖



: લેખક :
પ્રગટ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણવલ્લભાચાર્યજી મહારાજ
M.A.,Ph.D., D.Phil., D.Litt.

: પ્રાપ્તિ સ્થાન :
પરમધામ સ્મૃતિ મંદિર-ગાદી સ્થાન, જુનાગઢધામ

: પ્રકાશક :
શ્રીકૃષ્ણપ્રકાશ સ્વામી (મો. ૯૯૭૪૩ ૬૨૧૦૮)

© આ ગ્રંથના સર્વહક પ્રકાશકને આધિન છે. - પ્રકાશન : ઈ.સ.૨૦૨૪

પ્રસ્તાવના

અકારણ કરૂણાસાગર પ્રગટ ભગવાન અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણે સર્વ જીવો પર અત્યંત અમી નજર રાખી સવા લાખ શ્લોકાત્મક શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ સંહિતા આપી. આ સંહિતાનો એક એક અક્ષર સુખ-શાંતિ અને મોક્ષને દેનાર છે. વર્તમાન યુગમાં માનવ અનેકવિધ ભયથી ઘેરાયેલો રહે છે તેના સંરક્ષણ માટે 'અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ કવચ'નો પાઠ સર્વોત્તમ સાધન છે. આ કવચના પાઠથી આભ્યાંતરિક એક એવી ઉર્જાનું સર્જન થાય છે જેથી મનુષ્ય નિર્ભય થઈ હંમેશા વિચરી શકે છે. જીવનમાં પ્રારબ્ધવશ આવતી આપત્તિઓ અને દુઃખોને દૂર કરવા લક્ષ્મીનારાયણ સંહિતામાં 'વ્યપોહન સ્તોત્ર' આપ્યું છે જેનો પાઠ કર્યા પછી તે વિષયમાં કાંઈ પણ કરવું શેષ રહેતું નથી. વળી દિન-પ્રતિદિન સુખ-શાંતિ અને સમૃદ્ધિની અભિવૃદ્ધિ માટે 'બ્રહ્મશર સ્તોત્ર'

આપેલ છે જેનો પાઠ કરવાથી તમામ રીતે રક્ષિત રહેવાય છે અને સદા પ્રગતિ તરફ પ્રયાણ કરાય છે. મૃત્યુ બાદ મોક્ષે જવું તે ભક્તનો અધિકાર છે પરંતુ વર્તમાન સમયમાં એવી રહેણી-કહેણી થઈ ચુકી છે કે સારા એવા ભક્ત હૃદયને પણ ઘણીવાર અંતરમાં એમ થાય કે ધામમાં જવાશે કે કેમ ? આ સંશયને નિર્મૂળ કરવા અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ ભગવાને લક્ષ્મીનારાયણ સંહિતામાં જીવત્ શ્રાદ્ધની વિધિ બતાવી. આ વિધિ કર્યા પછી ભક્તને મોક્ષ માટે નિઃસંશય રહેવાની કલમ મહારાજે ટાંકી છે. આનાથી વધારે કૃપા કઈ હોઈ શકે ?

સમસ્ત આસ્તિક સમુદાયને આ કવચ-સ્તોત્ર અને જીવત્શ્રાદ્ધ વિધિનું જ્ઞાન થાય અને તેનો ઉપયોગ કરી સર્વે પોતાનું શ્રેય સાધી શકે આવા આશયથી આ અધ્યાયોનું ગુજરાતી ભાષાંતર કરી પુસ્તિકા તરીકે પ્રસિદ્ધ

કરીએ છીએ. પ.પૂ. શ્રીકૃષ્ણપ્રકાશસ્વામીએ પણ આ પ્રકાશન કાર્યમાં અવિસ્મરણીય મહેનત કરી છે તો અમારી ઉપર સર્વભક્તજનો અને પરમેશ્વર શ્રીહરિનો અંતરનો રાજીપો રહે એજ અભ્યર્થના સહ.

— અનુવાદક
ડૉ. હર્ષદ સતાસીયા

અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણકવચ

સર્વત્ર વ્યાપીને રહેલા, દૈત્યો અને દાનવોનો નાશ કરનારા, લક્ષ્મીપતિ, પરબ્રહ્મ, શ્રીહરિ એવા શ્રીકૃષ્ણવલ્લભ પ્રભુને હું નમસ્કાર કરૂં છું. આ (અનાદિ) શ્રીકૃષ્ણનારાયણ કવચની રચયિતા સતી રમા છે. અનુષ્ટુપ છંદ છે. અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ દેવતા છે. ગોપાલબાલ ભક્તપાલ મહાપ્રભુ બીજ છે. મહાભાગવતી વૈષ્ણવીદીક્ષા શક્તિ છે. ભક્તિવર્ધન શ્રીકંભરાશ્રીનંદન કીલક છે. જપમાં (તથા સર્વ પ્રકારની રક્ષામાં) વિનિયોગ છે.

હું હૃદયમાં રાધા-પાર્વતી પતિનું સ્મરણ કરીને, સર્વ અવતારો, સામર્થીવાન (મહાપુરૂષો) તથા પ્રભાવાળા (તેજસ્વીઓ) જેમાંથી પ્રગટ થાય છે તે સગુણ અને મનોહરતાની આત્મા એવા શ્રીહરિનું ધ્યાન કરૂ છું.

આ મસ્તક શ્રીહરિનું છે એમ મારા મસ્તકમાં ન્યાસ થાઓ. બંને નેત્રોમાં શ્રીહરિના નેત્ર થાઓ. બન્ને

કાનમાં શ્રીહરિના કાન થાઓ. નાસિકામાં કૃષ્ણની નાસિકા થાઓ. મુખમાં નારાયણનું મુખ થાઓ. મારા કંઠમાં અસુરોથી રક્ષા કરનાર કૃષ્ણનારાયણનો કંઠ થાઓ. મારા હૃદયમાં ધનુર્ધારી અને ચક્રધારીનું હૃદય થાઓ. મારા પૃષ્ઠમાં (વાંસામાં) સદા કુંકુમવાપિમાં સ્થિત એવા શ્રીહરિનો પૃષ્ઠ થાઓ. મારા ઉદરમાં અશ્વપટ્ટસરોવરમાં સ્થિત (શ્રીહરિનું) ઉદર થાઓ. મારી નાભિમાં બાલકૃષ્ણની જગતને ધારણ કરનાર નાભિ થાઓ. મારા જઘન (કુલ્હા) માં બળથી ભરેલા શ્રીહરિના જઘન થાઓ. મારા ગુપ્તાંગ અને કટિમાં (સર્વને) ધારણ કરનાર શ્રીહરિની ઈન્દ્રિય અને કટિ થાઓ. મારી અસ્થિઓમાં દૈત્યો અને દાનવોનો નાશ કરનાર શ્રીહરિની અસ્થિઓ થાઓ. મારા જાનુઓમાં (ગોઠણોમાં) અનેક શક્તિઓથી સેવિત શ્રીપ્રભુની જાનુઓ થાઓ. મારી જંઘાઓમાં (સાથળોમાં) જગતના આશ્રયરૂપ પરનારાયણની જંઘાઓ થાઓ. મારા પગમાં સર્વને ધારણ

કરનાર શ્રીહરિના બલિરક્ષક બંને પગ થાઓ. મારામાં અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ મૂર્તિમાન થાઓ. મારા શરીર અને ઈન્દ્રિયોમાં બ્રહ્મપ્રિયાપતિ થાઓ. ઉર્ધ્વમાં પરમ અક્ષરધામમાં ગતિ કરનાર (સર્વેના) સ્વામી મારી રક્ષા કરો. સામે પરમેશ્વર કૃષ્ણનારાયણ મારી રક્ષા કરો. બંને બાજુઓમાં હરિકૃષ્ણ તથા બંને ભાઈઓ મારી રક્ષા કરો. પાછળના ભાગમાં નર તથા નીચે નારાયણ મારી રક્ષા કરો. પૃથ્વીમાં મારૂં લક્ષ્મીપતિ રક્ષણ કરો. જળમાં સત્પતિ મારૂ રક્ષણ કરો. તેજમાં શ્રીકાંત મારૂ રક્ષણ કરો. અંતરિક્ષમાં પ્રભાપતિ મારૂ રક્ષણ કરો. આકાશમાં બ્રહ્મપ્રિયાપતિ મારૂ રક્ષણ કરો. વાયુમાં માણિકીના સ્વામી મારૂ રક્ષણ કરો. ચક્રને ધારણ કરનાર રાધાપતિ અરણ્યમાં મારી રક્ષા કરો. અસુરકોટિઓ થકી ગદાધારી શ્રીહરિ મારી રક્ષા કરો. દિશાઓ અને વિદિશાઓમાં શક્તિધારી બાલકૃષ્ણ મારી રક્ષા કરો. વહ્નિગણોથી ગોલોકાધિપતિ કૃષ્ણ મારૂ રક્ષણ કરો. અસુરોથી વૈકુંઠાધિપતિ નારાયણ

મારી રક્ષા કરો. વીર્યવાન (એવા શ્રીહરિ) અસ્ત્ર અને શસ્ત્રોના ઘાતોથી મારી રક્ષા કરો. લક્ષ્મીના હૃદયમાં સ્થિત (શ્રીહરિ) આકસ્મિક ભયથી મારી રક્ષા કરો. કાળ-માયા-પાપ-કર્મ-શત્રુ-યમદૂત અને કુહૃદોના ભયથી શૂલ-મીન-ધ્વજ-ધનુષ-ચક્ર અને સ્વસ્તિકને ધારણ કરનારા (શ્રીકૃષ્ણવલ્લભાચાર્ય) મારી રક્ષા કરો.

આમ તે વૈષ્ણવોએ કૃષ્ણનારાયણનું કવચ ધારણ કર્યું તેથી તેઓ દિવ્ય, માયાપાર શરીરવાળા, સર્વ શક્તિઓથી સમન્વિત, શ્રીકૃષ્ણના બળવાળા અને અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણની મૂર્તિઓ રૂપ જ થયા.

(શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ સંહિતા, ત્રેતાયુગ સંતાન, અધ્યાય ૧૦૯, શ્લોક નં. ૪૧ થી ૬૩)

❖ ❖ ❖

વ્યપોહન સ્તોત્ર

શ્રીનારાયણીશ્રી બોલ્યા : હે કેશવ ! આપત્કાળને પામેલા તમારા ભક્ત અને ભક્તાણીઓનો એ આપત્કાળ કેમ નાશ પામે? વળી પાપનાશ પણ કેવી રીતે થાય ?

શ્રીપુરૂષોતમ બોલ્યા : અશકત, વ્રત ન કરી શકે એવા અને જ્ઞાનરહિત દેહિઓને આપત્કાળ અને પાપાદિકનો નાશ કરવા 'વ્યપોહન સ્તોત્ર'નો પાઠ કરવો. એકાગ્રમનવાળા થઈને પરમેશ્વરની, અવતારોની, મુકતોની, ઈશ્વરોની, પિતૃદેવતાઓની, ઋષિઓની, ગુરૂઓની, ભાગવતોની, સાધુઓની અને ભક્તોની સ્તુતી કરવી જોઈએ. અનન્યશરણ થઈને જે પ્રાર્થના કરે છે તે સુખી થાય છે. હે રમે! સર્વ સિદ્ધિને દેનાર આ દિવ્ય સ્તોત્ર તમને કહુ છું જે

સાંભળનાર વાંચનાર કે વંચાવનાર સર્વેની ઈચ્છિત વસ્તુને તુરંત આપનાર છે.

નમોડનાદિકૃષ્ણનારાયણાય પરમાત્મને ।
મહાભગવતે મુક્તાક્ષરેશાય પરાત્મને ॥
સૃષ્ટિત્રયાધિનાથાય સર્વાન્તર્યામિણે નમઃ ।
પરબ્રહ્મણે પુરૂષોત્તમાય ચાવતારિણે ॥

(પરમાત્મા, મહાભગવાન, અનંતઅક્ષર મુક્તોના નાથ, પરાત્મા, ત્રણેય સૃષ્ટિના અધિપતિ, સર્વાન્તર્યામિ, પરબ્રહ્મ, પુરૂષોતમ, અવતારિ એવા અનાદિકૃષ્ણનારાયણને નમસ્કાર)

સર્વજ્ઞ, સર્વ જગ્યાયે વાસ કરનાર, શ્રીનિવાસ, બધી જગ્યાએ સ્થિત અને સૌથી પર અક્ષરમાં રહેનાર મુક્તોના પતિ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. અવતારી, પરબ્રહ્મ, દિવ્યાત્મા, શ્રીનારાયણ અને પરમેશ્વર

ભગવાન આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. અનાદિ, અનંત, સર્વેશ, સર્વવિદ્યાને ધારણ કરનાર, સર્વપ્રદ અને સુખદેનાર હરિ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. અણુથી પણ અણુ અને મહતથી પણ મહત, વિશ્વપૂજિત અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. બ્રહ્મપ્રિયાને પ્રિય, કાન્ત, શાન્ત, સ્નેહથી સભર, હરિપ્રિયાના મનને હરનાર પ્રભુ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. મુક્તમંડળ અને મુક્તાનિકાઓથી સારી રીતે સેવાયેલા, કમનીય પરઃકાન્ત આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. અવતારી, પરિપૂર્ણ, પરંબ્રહ્મ, પરાત્પર, પરમ અને પરાવરેશ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. શ્રીપતિ, શ્રીધર, શ્રીહૃત્, શ્રીમાન, શ્રીદ, શ્રીપાદ, શ્રીહરિ અને શ્રી કહેતા લક્ષ્મીએ સહિત કૃષ્ણ

આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. લક્ષ્મીપતિ, લક્ષ્મીધર, લક્ષ્મીહૃત્, લક્ષ્મદાયુકત અને લક્ષ્મીસેવાથી અતિ સંતુષ્ટ એવા હરિ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. રાધાપતિ, રાધાધૃક, રાધાહૃત્, રાધાએ યુકત, રાધાત્મા એવા રાધિકાકૃષ્ણ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. માણિકી જેનુ વાહન છે, માણિકીના જે ઈશ્વર છે, માણિકીના જે પ્રભુ છે અને માણિકી દ્વારા જે અભિનવહાર છે તે આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ગોલોકેશ, ગોપિકેશ, ગોપીઓ અને ગોપોથી પૂજાએલા ગોધૃક એવા ગોપાલકૃષ્ણ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. નૃધર, નૃપતિ, નાથ, નારાયણ, નરોત્તમ અને વૈકુંઠવાસી ભગવાન આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વસુદ, વાસુદેવ, ધર્મ અર્થ કામ અને મોક્ષ દેનાર,

અમૃતાદ અને અમૃતદ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ભૂમિદ, ભૂસ્થિત, ભૂમા, ભૂવાનના ભાગ્યને વધારનાર અને ભૂસત્તા એવા અવ્યાકૃતસ્વામી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વેદનું રક્ષણ કરનારા, ધરાધૃક, મન્દ્રધૃક, જ્ઞાનધૃગ, ગોધૃગ, ગોદોહન અને હંસ એવા હરિ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. તાપસ, વત્સલ, સાધુ, ભિક્ષુ, ક્રૂર, અધ્વર, વની, બાલ, ભિષગ્વર અને ક્લેશી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સમ્રાટ, શાસ્ત્રી, કૃષ્ણકાન્ત, પ્રાજ્ઞ, આવેશ, અંશ, કલા અને વિભૂતી આ અવતારોનું કારણ એવા શ્રીહરિ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. પૂર્ણ, પર, વ્યૂહ, ઐશ, અન્તર્યામી, અર્ચા, વિભવ, ઐત્ય, સન્યાસી ઈત્યાદિ સ્વરૂપ ધારણ કરનારા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સર્વધામમાં નિવાસ કરનારા,

અનેક સ્વરૂપવાળા, જડ ચેતનના શાસ્તા એવા પરમેશ્વર મારી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. નારાયણીશ્રી, પુરેશી, માધવી, પુરૂષોત્તમી, કાષ્ણી, શ્રી અને લલિતાલક્ષ્મી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ભાર્ગવી, દુઃખહા લક્ષ્મી, શિવરાજ્ઞી, વૈષ્ણવી, પદ્મિનિકા અને પદ્મજા મારી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. કંભરાશ્રી, મહાલક્ષ્મી, વાસુદેવી, પરમેશ્વરી, આક્ષરી અને શ્રીભગવતી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. પૌરૂષી, પ્રાકૃતિ, દેવી, માયેશી, પાર્વતી, પ્રભા, પારબ્રહ્મી, રમા અને માતા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ભૂમ્ની, પદ્મા, વૈરાજી, ગંગા, રેવા, સરસ્વતી, ગાયત્રી, ગોમતી અને ગોપી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સદાશૈવી, માહેશી, બ્રાહ્મી, બ્રહ્મપ્રિયા, સતી,

સાધ્વી, સ્વામિની અને ચાન્દ્રી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. હિરણમયી, કાનકી, હરિણી, સ્વર્ણરૂપિણી, વૈકુંઠા, તુલસી અને વૃન્દા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સિદ્ધા, પૈત્રી, સિદ્ધિરૂપા, ચમત્કૃતિ, સુધૈનવી, સુધા, અમૃતા અને પાશવતી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. પ્રભા, સૌરી, પાર્ષદાની, ઐશ્વરી, દેવતા, રતિ, પ્રીતિ, ભક્તિ અને વ્રતરૂપા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સૌમ્યા, પુરાતની, દિવ્યા, સન્તુષ્ટા, તૃપ્તિ, અબ્જિકા, કમલા, અમ્બા અને શારદા મારી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ઐન્દ્રી, આનંદમાત્રા, ચિચ્છક્તિ, જ્ઞાનરૂપિણી, યોગિની, નૈષ્ઠિકી અને હત્સ્થા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. મોહિની, નાન્દિની, પદ્મેક્ષણા, ઉર્વશી, પતિવ્રતા, જનની અને સ્વર્ણવર્ણા મારી

આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. પુણ્યા, પાવની, વિદ્યા, ધનદા, વિત્તધારિણી, આર્તિહા, અબ્ધિસુતા અને શાન્તા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ભાવજ્ઞા, ભુક્તિમુકત્યાદિપ્રદા, ભકતા, અભયંકરી, સર્વા, અર્ધાંગા, જીવની અને શ્રી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સૌભાગ્યયુકતા, શોભાઢયા, સર્વાભરણભૂષિતા અને સર્વ શ્રૃંગારદીપ્તાંગા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સસ્યલક્ષ્મી, રત્નલક્ષ્મી, સમ્પત્લક્ષ્મી, કુટુમ્બિની, ધાન્યા, અન્નધારિણી અને ગૌરી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. રોહિણી, પોષણકર્ત્રી, કન્યકા, નવયૌવના, રામયિત્રી અને સુરામા મારી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સત્વમયી, સત્વદાત્રી, સત્વધ્રા, સત્યયોગિની, સાત્વિકી અને સચ્ચિદાનંદા

આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. મુક્તો, પાર્ષદો, ભક્તો, ભક્તાણિઓ, સાધ્વીઓ, ઈશ્વરો, ઈશ્વરાણીઓ અને મહામુક્તો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. શ્રીહરિના શંખ, ચક્ર, ગદા, પદ્મ, કૌસ્તુભ, મુકુટ, વનમાલા અને પુષ્પમાલા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. (શ્રીહરિના) લાકડી, છત્ર, ચામર, આંગદ, કટક, શ્રૃંખલા, રશના અને કાષ્ણી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. શ્રીહરિના સર્વ ગુણો, ઐશ્વર્યો, ચમત્કારો, સિદ્ધિઓ અને શક્તિઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. શાલગ્રામ, શાલંકાયન ઋષિ, ગંડકી, ત્રિવેણી અને શાલવૃક્ષ, આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. નરનારાયણ, બદરી, બદરીકાશ્રમમાં વાસ કરનારા ઋષીઓ, ગંગા, હિમાશ્રયો અને

હૈમા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. શેષશાયી, ક્ષીરનિધિ, ક્ષીરજા, શ્વેતભોગિરાટ, નિરન્નમુકત અને ભકતો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શંકર, ગણેશ, પ્રભાકર, ગણો, રૂદ્રો અને રૂદ્રાણીઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સિદ્ધો, યક્ષો, ગન્ધર્વો, ચન્દ્ર, તારાઓ, તેજસો, ગ્રહો અને કેતુઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. હંસ, ગરૂડ, વૃષભ, સિંહ, હરિણ, ગજ, શેષ, શિખી અને દિવ્યવાહા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. કાર્તિકેય, મહાકાળ, મહાવજ્ર, ત્રિશુલ, કાલદંડ અને હેતી આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. આદિત્ય, વસુઓ, રૂદ્રો, અશ્વિનીકુમારો, ઈશ્વરેશ્વરો, દિક્પાલો અને લોકપાલો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ગગન, સ્પર્શ, તેજ, રસ, પૃથિવી, તન્માત્રાઓ

તથા પ્રાણો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સાધ્યો, વિશ્વેદેવા, મરૂતો, કિન્નરો, ગુહ્યકો, ગન્ધર્વો અને કિંપુરૂષો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સર્વે દેવોની માતાઓ, ગણોની માતાઓ અને ભૂતોની માતાઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. અપ્સરાઓ, દેવીઓ, રાશિઓ, તિથીઓ, પક્ષો, માસો અને વત્સરો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. અનેક પ્રકારના તાવ, રોગો, ઋતુઓ, ઋણો, રાક્ષસો, દૈત્યો, દાનવો અને દુષ્ટો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સાગરો, નદીઓ, કુવાઓ, તળાવો, દીર્ઘિકાઓ, વાવો, સરોવરો અને વરૂણ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. કામનાઓ પુરી કરનારી ગાયો (કામદુઘાઓ) કામનાઓ પુરી કરનારી વેલો (કલ્પલતાઓ) તથા કલ્પતરૂઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર

કરો. યજ્ઞો, યજ્ઞક્રિયાઓ, વિધિઓ, શ્રુતિઓ, ઋચાઓ, વેદો અને છંદો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. હજારો મસ્તકવાળા, હજારો આંખોવાળા, હજારો ચરણવાળા, હજારો બાહુવાળા એવા સર્વજ્ઞ પુરૂષ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. પાવક, પાવન, વહ્નિ, સપ્તર્ષિઓ, સપ્તજિહ્વિક, સ્વર્ણપિતા અને બ્રહ્મમુખ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. દાન, દમ, દયા, દૈવ, દેવો, દેવીઓ, સાધુઓ, સંતો, સત્પુરૂષો અને પુણ્યો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વૃદ્ધો, વન્દનીયો, ભાગવતો, શ્રીહરિના એકાંતિક ભકતો, દૈવજ્ઞો અને દેવપુરૂષો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વ્રતો, પુણ્યકર્મો, સુકૃતો, સેવાઓ, શ્રદ્ધા, ભાવના અને પ્રસેવન આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. યોગો, સર્વ પ્રકારના જ્ઞાનો, સત્ય,

વૈરાગ્ય, ઈશિતા, શ્રીહરિની આજ્ઞા અને ઉપાસના આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ગૃહદેવો, ગ્રામદેવો, ક્ષેત્રદેવો, દ્વારદેવો અને બહિર્દેવો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વાસ્તુદેવો, શ્રાદ્ધદેવો, યજ્ઞદેવો, મહોત્સવો, તીર્થો અને સર્વ દેવતાઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. દેવાલયો, મંદિરો, મઠો, કથાસ્થલો અને મુક્તિક્ષેત્રો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. માતાઓ, પિતાઓ, શ્રેષ્ઠો, બાન્ધવો, સતીઓ, ભકતો, બાળકો અને બાલિકાઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સર્વે પ્રાયશ્ચિતો, દર્ભો, દેવહેતિઓ, હવ્ય કવ્ય અને દૈવો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. દેવરથો, દેવવાહનો, દેવમાર્ગો, દેવતાઓ અને આતિવાહિક દેવો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વિજળીઓ, ઘન, મેઘો, ભૂકમ્પો,

ઈતિઓ અને બલિહારક દેવતાઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. નિધિઓ, દિશાઓ, મનુઓ, કળાઓ અને ચૌદભુવનો આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. વ્યાહૃતિઓ, પ્રાણાયામો, યામ્યો, ધર્મવંશજો, ધર્મદેવ, અને તેની પત્નીઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. કુંડમંડપના દેવો, ધ્વજશાખામાં વસનારાઓ અને સમિત પાત્રાદિના દેવતાઓ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. હે લક્ષ્મિ ! સદ્‌ગુરૂના ચરણો, ચરણામૃતજળ અને ગુરૂભક્તનો પ્રસાદ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સતી અને પતિના ચરણોદક, સાધુઓના ચરણામૃત અને પુણ્યમય વિષ્ણુચરણામૃત આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. સાધુપુરૂષોનો સમાગમ, સેવા, આશ્રય, આજ્ઞાવચનો, પ્રસન્નતા અને આશીર્વાદો

આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. માતૃતીર્થ, પિતૃતીર્થ, તીર્થોત્તમ એવું ગુરૂતીર્થ, પતિતીર્થ અને સતીતીર્થ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. ગોતીર્થ, અવભૃથતીર્થ, પંક્તિતતીર્થ, દીક્ષા, સન્યાસતીર્થ અને મન્ત્ર આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. યજ્ઞોપવીત, તુલસીની કંઠી અને આત્મનિવેદન રૂપ સમર્પણ આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. યોગિતા, સાધુતા, નૈષ્ઠિકતા, શ્રોત્રિયતા, બ્રહ્મસત્તા અને ભકતતા આપત્તિઓ અને પાપોને દૂર કરો. પાવનકારી કુંકુમવાપી, પાવનકારી શ્રીનારાયણ અને પાવનકારી લક્ષ્મી શરણાગત એવા મને પાવન કરો. આ હું સમર્પિત છું તે ભકત એવા મને સદા પાવન કરો. હે લક્ષ્મિ ! એમ સ્તુતી કરતો પાવનવૃત્તિવાળો ભૂમિ પર નમસ્કાર કરે તો તેની આપત્તિઓ અને પાપો દૂર થાય છે. જે આ દિવ્ય 'વ્યપોહનસ્તવન'

નો સાંભળે, વાંચે, પત્ર પુષ્પ અર્પણ કરે તો તત્ક્ષણ જ શુધ્ધ થાય છે. કન્યાર્થી કન્યા પામે છે. જયની કામનાવાળો જય પામે છે. અર્થ (ધન) ની કામનાવાળો અર્થ (ધન) નો પામે છે. પુત્રની કામનાવાળો પુત્રો પામે છે. વિદ્યાર્થી વિદ્યા પામે છે. ભોગાર્થી ભોગ પામે છે. સમ્પત્તિની કામનાવાળો સમ્પતિ પામે છે. રાજયની ઈચ્છાવાળો રાજય પામે છે. સ્વર્ગની કામનાવાળો સ્વર્ગ પામે છે. મોક્ષની કામનાવાળો મોક્ષ પામે છે. દુઃખનો નાશ કરવાની અભિલાષાવાળો દુઃખોનો નાશ કરે છે. પતિની અભિલાષાવાળી રમ્ય પતિ અને ધનની ઈચ્છાવાળી ધનને પ્રાપ્ત કરે છે. સુખની ઈચ્છાવાળી સુખને અને સૌભાગ્યને પ્રાપ્ત કરે છે. યશની ઈચ્છાવાળી યશ અને પ્રધાનતા પ્રાપ્ત કરે છે. આ સ્તોત્રનો પાઠ કરનાર જે જે કામના કરે છે તે સર્વ કામનાઓને પામે છે.

આ પુણ્યરૂપ 'વ્યપોહનસ્તવન' જેના ઉદ્દેશથી વાંચવામાં આવે તેને વાતપિત્તાદિકથી ઉદ્ભવતા રોગો બાધિત કરતા નથી. આ વ્યપહોનસ્તવન નો પાઠ કરનારનું અપમૃત્યુ થતું નથી. તેને વિષધર પ્રાણીનો ડંખ થતો નથી અને તે અકાળ દુઃખવાન પણ થતો નથી. વ્યપોહનસ્તવન નો પાઠ કરનાર તમામ તીર્થોના પુણ્યોને, સર્વ યજ્ઞના પુણ્યોને અને તમામ દાનવ્રતના પુણ્યોને પ્રાપ્ત કરે છે. આ સ્તોત્રનો પાઠ કરનાર કૃતઘ્ન, ગોહત્યારો, વીરને મારનાર, બ્રહ્મહત્યારો, બાલહત્યારો, શરણાગતની હત્યા કરનારો, મિત્રનો વિશ્વાસઘાત કરનારો, માતાને મારનારો, પિતાને મારનારો, નારીને મારનારો તથા પશુને મારનારો હોય તો પણ સર્વ પાપોથી છુટીને શુધ્ધ થાય છે. અને પછી ભક્તિ કરીને

સર્વપુણ્યવાન થઈને મોક્ષપદને પ્રાપ્ત કરે છે. અગતિક ને ગતિ દેનાર આ વ્યપોહન સ્તોત્ર છે.

હે લક્ષ્મિ ! આ વ્યપોહનસ્તવનથી મને નમીને પછી પ્રાર્થના કરે અને ધ્યાન કરે તે બ્રહ્મમય થઈને સર્વબન્ધનો થકી મુકત થઈ જાય છે. ભાવપૂર્વક આ સ્તોત્રનું ઉચ્ચારણ કર્યા પછી કોઈ સ્તુતી કરવી બાકી રહેતી નથી તેથી આપત્કાળના સમયે આ વ્યપોહન સ્તોત્રનો પાઠ કરવો.

ઈતિ શ્રીલક્ષ્મીનારાયણસંહિતામાં તૃતીય દ્વાપરયુગ સન્તાનમાં તામામ આપત્તિઓ પાપો તથા બન્ધનાદિના નાશ માટે 'વ્યપોહન સ્તવન' કહ્યું એ નામે એકસોનો સાડસઠમો અધ્યાય ॥૧૬૭॥

બ્રહ્મશર સ્તોત્ર

શ્રીનારાયણીશ્રી બોલ્યા : હે કાન્ત ! હે સ્ત્રીઓને કૃપા વડે વશ થનાર ! સ્ત્રીઓને પોતાની મુક્તિ માટે કયો જપ કરવો જોઈએ ? કોણ પૂજય છે ? અને કોણ નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે ?

શ્રીપુરૂષોત્તમ બોલ્યા : ભામિનીઓએ સદા સુખને દેનાર મારા નામોમાં ઉત્તમ એવા 'શ્રીકાન્ત' નામનો જપ કરવો જોઈએ તેનાથી હું તેમને નક્કિ જ મુક્તિ આપું છું. વિધવાઓએ પોતાની મુક્તિ માટે વારંવાર હે હરે ! હે કૃષ્ણનારાયણ ! હે પ્રભો ! હે પતે ! એમ જપ કરવો જોઈએ. કન્યાઓએ સદા મારૂં 'રાધાવર' આ નામ જપવું જોઈએ. વૃદ્ધાઓએ સર્વદા 'લક્ષ્મીનારાયણ' આ મન્ત્રનો જપ કરવો

જોઈએ. 'અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ' આ મન્ત્ર ઉત્તમ છે તેથી તમામ સ્ત્રીઓએ સર્વસિદ્ધિ માટે આ મન્ત્રનો જપ કરવો જોઈએ. સુવર્ણાદિકની પ્રતિમાઓમાં અને પતિઓમાં શ્રીકૃષ્ણવલ્લભ પતિ પરમેશ્વર એવો હું જ પૂજવા યોગ્ય અને નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છું.

શ્રીનારાયણીશ્રી બોલ્યા : માનવોએ સર્વદા વ્રતમાં, મહોત્સવમાં, ઘરમાં, મંદિરમાં, દેવપૂજામાં, શ્રાદ્ધમાં, પ્રવાસમાં, પ્રસ્થાનમાં, પ્રવેશમાં, વિવાહમાં, શુભકર્મોમાં, ગૃહારંભમાં, ખેતીકાર્યમાં, ઉદ્યમમાં, વિજય પ્રાપ્ત કરવામાં, અભ્યુદયમાં, સ્વાસ્થ્યમાં, વૈમનસ્યમાં, અનિષ્ટમાં, શુભ-અશુભ ઈત્યાદિમાં પોતાના ઈષ્ટફળની પ્રાપ્તિ માટે શું જપ કરવા યોગ્ય છે ?

શ્રીપુરૂષોત્તમ બોલ્યા : સર્વત્ર લાભ દેનારૂ, શાન્તિ પુષ્ટિ દેનારૂ, ભયનો નાશ કરનારૂ, રક્ષા કરનારૂ, શત્રુ દ્વારા કરાયેલ વિઘ્નોનો નાશ કરનારૂ, સાધુ પુરૂષોને સમ્મત, સર્વ પાપોનો વિનાશ કરનારૂ બ્રહ્મશર કહું છું જેનો જપ કરીને દેહી સર્વ પાપોથી મુકાય છે, આયુષ્યમાન થાય છે અને ઉત્તમ લક્ષ્મીને પ્રાપ્ત કરે છે. હે પદ્મજે ! જયારે હું તમારી સાથે સૃષ્ટિમાં આવ્યો ત્યારે અક્ષરધામમાં મારી સંતુષ્ટી માટે અક્ષરબ્રહ્મની સામ્યતાવાળુ મુકતોના મંડળોએ સહિત (આ) વાઙ્મય થયું હતું.

- ૐ શ્રીપરમેશાય નમઃ
- ૐ અક્ષરાધિપાય નમઃ
- ૐ મુકતાધિનાથાય નમઃ
- ૐ બ્રહ્મપ્રિયાજુષે નમઃ

- ૐ હરિપ્રિયાદિપતયે નમઃ
- ૐ અવતારિણે નમઃ
- ૐ અનાદિકૃષ્ણનારાયણાય નમઃ
- ૐ પરમાત્મને નમઃ
- ૐ ઈશ્વરનાથાય નમઃ
- ૐ ઈશ્વરીણીસ્વામિને નમઃ
- ૐ વ્યૂહાધિનાથાય નમઃ
- ૐ વૈષ્ણવીસ્વામિને નમઃ
- ૐ નારાયણીશાય નમઃ
- ૐ શ્રીલક્ષ્મીશાય નમઃ
- ૐ અન્તર્યામિણે નમઃ
- ૐ વેદનિધયે નમઃ
- ૐ સહસ્રશીર્ષાય નમઃ
- ૐ અસંખ્યનામ્ને નમઃ

- ૐ વિષ્ણવે નમઃ
- ૐ શંભવે નમઃ
- ૐ અજાય નમઃ
- ૐ ત્રિરૂપાય નમઃ
- ૐ આદિત્યેભ્યો નમઃ
- ૐ વસુભ્યો નમઃ
- ૐ અશ્વિભ્યાં નમઃ
- ૐ સર્વસુરેભ્યો નમઃ
- ૐ યજ્ઞદેવેભ્યો નમઃ
- ૐ કાલાય નમઃ
- ૐ મૃત્યવે નમઃ
- ૐ વિશ્વદેવેભ્યો નમઃ
- ૐ પિતૃભ્યો નમઃ
- ૐ સિદ્ધેભ્યો નમઃ
- ૐ મુનિભ્યો નમઃ

- ૐ સાધુભ્યો નમઃ
- ૐ ગણેશ્વરેભ્યો નમઃ
- ૐ સર્વપાર્ષદેભ્યો નમઃ
- ૐ સાધ્વીભ્યો નમઃ
- ૐ સતીભ્યો નમઃ
- ૐ દેવીભ્યો નમઃ
- ૐ માતૃભ્યો નમઃ
- ૐ જનકેભ્યો નમઃ
- ૐ વૃદ્ધેભ્યો નમઃ
- ૐ વિપ્રેભ્યો નમઃ
- ૐ પૂજયવર્ગેભ્યો નમઃ
- ૐ તીર્થેભ્યો નમઃ
- ૐ કંભરાયૈ નમઃ
- ૐ મહાલક્ષ્મ્યૈ નમઃ
- ૐ સન્તુષ્ટાયૈ નમઃ

- ॐ માણિકયાયૈ નમઃ
- ॐ પ્રભાવત્યૈ નમઃ
- ॐ પ્રજ્ઞાયૈ નમઃ
- ॐ લક્ષ્મ્યૈ નમઃ
- ॐ શ્રિયૈ નમઃ
- ॐ રાધિકાયૈ નમઃ
- ॐ કમલાયૈ નમઃ
- ॐ શ્રીમદ્ગોપાલકૃષ્ણાય નમઃ
- ॐ મહાવિષ્ણવે નમઃ
- ॐ સપ્તર્ષિભ્યો નમઃ
- ॐ માનવેભ્યો નમઃ
- ॐ બ્રાહ્મણેભ્યો નમઃ
- ॐ ચમત્કારિપુરૂષેભ્યો નમઃ
- ॐ સદ્ગુરૂભ્યો નમઃ
- ॐ ધર્માય નમઃ

- ૐ ભકત્યૈ નમઃ
- ૐ કૃષ્ણાય નમઃ
- ૐ હરયે નમઃ
- ૐ નરાય નમઃ
- ૐ તત્પૂર્વજાય નમઃ
- ૐ વૃષજેભ્યો નમઃ
- ૐ સમસ્તદિક્પાલેભ્યો નમઃ
- ૐ સમસ્તલોકપાલેભ્યો નમઃ
- ૐ ગુરૂભ્યો નમઃ
- ૐ મોક્ષદેભ્યો નમઃ
- ૐ શાન્તિદેભ્યો નમઃ
- ૐ પાલકેભ્યો નમઃ
- ૐ પવિત્રેભ્યો નમઃ
- ૐ પાવનેભ્યો નમઃ
- ૐ પાવકેભ્યો નમઃ

- ૐ તત્ત્વેભ્યો નમઃ
- ૐ ઐશ્વર્યેભ્યો નમઃ
- ૐ સર્વબ્રહ્મવિદ્યાભ્યો નમઃ
- ૐ મુક્તિદાભ્યો નમઃ
- ૐ ગુર્વીભ્યો નમઃ
- ૐ કામધેનુભ્યો નમઃ
- ૐ સદભ્યો નમઃ
- ૐ તાપસેભ્યો નમઃ
- ૐ શીલધર્મિભ્યો નમઃ
- ૐ યોગિભ્યો નમઃ
- ૐ સર્વાત્મને નમઃ
- ૐ અનાદિકૃષ્ણનારાયણાય નમઃ
- ૐ સ્વતઃપ્રકાશરૂપાય નમઃ
- ૐ મન્ત્રનિધયે નમઃ

આ બધા બ્રહ્મસ્વરૂપો કીર્તિ વધારનારા છે. તેનું કીર્તન (ઉચ્ચારણ- સ્મરણ) કરવું તથા દેવતાઓનું મુકતોનું અવતારોનું અને ઈશ્વરોનું કીર્તન કરવું. સર્વશાસ્ત્રો દ્વારા પ્રબોધિત સર્વભૂતોને મંગળરૂપ પવિત્ર પરબ્રહ્મ શ્રીકૃષ્ણ એવા મારૂ સંકીર્તન કરવું. વ્યાધિઓને દૂર કરનાર, સિદ્ધિ દેનાર તથા પુષ્ટિ દેનાર હોઈ સવારે, સાયંકાળે, રાત્રિમાં, અહોનિશ સર્વદા મારૂ કીર્તન કરવું. આ બધા દેવતાઓ મનુષ્યોને સર્વકાર્યની સિદ્ધિ પ્રદાન કરનારા છે અને એમનું કીર્તન કરવાથી રક્ષણ કરે છે અનો કામનાઓ પુરી કરે છે. વળી આ બધા નાયક છે (શ્રેષ્ઠ) અને કર્મોના સાક્ષી છે તેથી કીર્તન કરાયેલા અને કીર્તનથી સંતુષ્ટ થયેલા મનુષ્યોના તમામ અશુભને દૂર કરે છે. આવી રીતે બ્રાહ્મમુહૂર્તમાં (વહેલી સવારે) ઉઠીને

વારંવાર નમસ્કાર કરવા. (આ સ્તોત્ર પાઠ કરનારને) અગ્નિ કે ચોરનો ભય રહેતો નથી અને માર્ગમાં રૂકાવટ થતી નથી, અશુભ થતું નથી. પગલે પગલે નક્કી તેનું શુભ જ થાય છે. તેને દુઃસ્વપ્ન થતુ નથી અને ક્ષણે ક્ષણે તે સ્વસ્તિમાન થાય છે. તેના સર્વ પાપો નાશ પામે છે અને તમામ પુણ્યો ઉદિત થાય છે. તમામ વ્યાધિઓ અને રોગોનો નાશ થાય છે અને કુળમાં કલ્યાણ થાય છે. પોતાના પુત્રોની સ્ત્રીઓની કુંટુંબીઓની ધનની ઔષધીઓની રક્ષા આ 'બ્રહ્મશર' કરે છે. આ બ્રહ્મશરનો પાઠ કરનારના શત્રુઓ રણમાં નાશ પામે છે તે વિજય પામે છે. દૈવકાર્યમાં આનો પાઠ કરવાથી દેવતાઓ અને પિતૃકાર્યમાં આ બ્રહ્મશરનો પાઠ કરવાથી પિતૃઓ તૃપ્ત થાય

છે. આ બ્રહ્મશર પ્રવાસ અને શુભ કાર્યમાં સફળતા આપે છે. આ બ્રહ્મશરનો પાઠ કરવાથી મલિનતા દૂર થાય છે અને સદા નિર્મળતા રહે છે. (આ બ્રહ્મશરનો પાઠ કરવાથી) પોતાના ઈષ્ટકાર્યની પરાસિદ્ધિ થાય છે એમાં સંશય નથી. આ બ્રહ્મશરના જપ કરનારને રાજાનો, આપત્તિઓનો, શત્રુઓનો, પિશાચોનો, સર્પોનો, રાક્ષસોનો, અગ્નિનો, જળનો, પવનનો, આકાશનો, ભૂકંપનો તથા ગ્રહોનો ભય રહેતો નથી. જયાં બ્રહ્મશર સ્તોત્ર છે દુઃખ ત્યાંથી વિલીન થઈ જાય છે. ત્યાં બાળકો મૃત્યુ પામતા નથી, સંપત્તિનો નાશ થતો નથી. આ સ્તોત્રનો પાઠ કરવાથી ધનની મહારાશી મળે છે. ગાયો બહુવત્સા થાય છે. આવું આ બ્રહ્મશર સ્તોત્ર શર અર્થાત્ તીરની જેમ રક્ષણ કરનારૂ છે. હે લક્ષ્મિ ! તમને મેં આ સનાતન

બ્રહ્મ સત્ય કહયું. સર્વભુતોના હૃદયભૂત મારી આ ફળશ્રુતિરૂપ વાણી સનાતની છે. (જીવો) દેવતાઓનો જપ કરીને સ્વર્ગને પામે છે. મહાવિષ્ણુ અને ઈશ્વરોના જપ કરીને તેમના લોકોને પામે છે. અવતારોનો જપ કરીને ધામને પામે છે. અનાદિ હરિકૃષ્ણ નારાયણ એવા મારૂ સંકીર્તન (જપ) કરીને મારા અક્ષરપદને પામે છે. લક્ષ્મીનો જપ કરીને સંપદા પામે છે. રાધા તથા અશ્વિનીકુમારોનો જપ કરીને ઉત્તમ રૂપ પામે છે. ધર્મનુ સ્મરણ કરીને ધર્મને પામે છે. બ્રહ્મનું સ્મરણ કરીને અક્ષય સુખને પામે છે. સત્પુરૂષોનું સ્મરણ કરીને સર્વદા પુણ્ય અને નિર્વિઘ્નતા પામે છે. તમામ કાર્યો અને અર્થની સિદ્ધિ માટે બ્રહ્મશર સ્તોત્રનો જપ કરવો. **(શ્રીલક્ષ્મીનારાયણસંહિતા દ્વાપરયુગ સંતાન, અ. ૯૫, શ્લો.૧-૫૧)**

પ્રગટ ભગવાન અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણે જીવાત્માના મોક્ષને માટે મહાધર્મગ્રંથ શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ સંહિતામાં લખેલ ૨૧ મહામંત્રો

(૧) ઓમ્ નમઃ શ્રીકૃષ્ણનારાયણાય સ્વામિને સ્વાહા ।
(૨) શરણં શ્રીકૃષ્ણનારાયણોસ્તુ મમ સર્વદા ।
(૩) કાલમાયાપાપકર્મશત્રુયામ્યકુહૃદ્ભયાત્ ।
શૂલમીનધ્વજધનુશ્ચક્રસ્વસ્તિકવાન્ અવ ॥
(૪) બ્રહ્માહં શ્રીકૃષ્ણનારાયણભક્તોસ્મિ શાશ્વતઃ ।
(૫) બ્રાહ્મ્યહં શ્રીકૃષ્ણનારાયણદાસી ભવામિ ઓમ્ ।
(૬) ઓમ્ નમઃ શ્રીકૃષ્ણનારાયણાય પતયે સ્વાહા ।
(૭) અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણઃ સ્વામી પતિશ્ચ મે ।
(૮) બાલકૃષ્ણઃ પરબ્રહ્મ મમ વૈ શાશ્વતઃ પતિઃ ।
પિતા બન્ધુઃ સુહન્મિત્રં રક્ષકઃ પોષકોસ્તુ સઃ ॥
(૯) બાલકૃષ્ણાય વિદ્મહેઽનાદિકૃષ્ણાય ધીમહિ ।
તન્નઃ શ્રીશઃ પ્રચોદયાત્ ॥
(૧૦) ઓમ્ શ્રીલક્ષ્મ્યૈ મહાલક્ષ્મ્યૈ દુઃખભંકૂત્ર્યૈ શ્રિયૈ નમઃ ।

(૧૧) ઓમ્ માં શ્રીબાલકૃષ્ણાય સમર્પયામિ ઓમ્ નમઃ ।

(૧૨) કૃષ્ણનારાયણભક્તોહં શ્રીહરિઃ શરણં મમ ।

(૧૩) શ્રીકૃષ્ણો વલ્લભઃ સ્વામી શ્રીસ્વામી શરણં મમ।

(૧૪) શ્રીકૃષ્ણઃ શ્રીહરિઃ સ્વામી શ્રીપતિઃ શરણં મમ ।

(૧૫) શ્રીકૃષ્ણો વૈષ્ણવાચાર્યઃ પ્રભુઃ પદ્માવતીપતિઃ ।
સ્વામી મે શાશ્વતઃ કાન્તસ્તસ્યાહં સ્વામિની પ્રિયા ॥

(૧૬) પ્રભુઃ કૃષ્ણઃ પારમેશઃ શ્રીકૃષ્ણઃ શરણં મમ ।

(૧૭) પ્રભુઃ કૃષ્ણઃ પાર્વણો નારાયણઃ શરણં મમ ।

(૧૮) કૃષ્ણનારાયણ કૃષ્ણનારાયણ નારાયણ
અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ રાધારમાયણ ।

(૧૯) પ્રભો નારાયણ માધવીશ્રીનારાયણ પ્રભો ।
જયનારાયણ શ્રીલલિતાનારાયણ વિભો ॥

(૨૦) કંભરાગોપાલલાલઃ સ્વામી પતિશ્ચ મામવ ।

(૨૧) શરણં મે બાલકૃષ્ણ ।

– તિષ્યયુગ સંતાન, અ. ૭૯, શ્લોક નં. ૭૮ થી ૯૧

અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણસહસ્ત્રનામસ્તોત્ર સ્તુતિ

નમામિ સૃષ્ટિત્રયસંવિધાયિને
ભજામિ કોટ્યુર્બુદશક્તિશાલીને ।
ધ્યાયામિ ચાત્માન્તરસન્નિયામિનેઽર્પયામિ
સર્વસ્વમથાઽઽત્મવેદિને ॥૧॥
નમોઽનન્તસ્વરુપાય નમોઽસંખ્યપ્રમૂર્તયે ।
નમો યુગલરુપાય નમઃ શ્રીપરમાત્મને ॥૨॥
નમોઽનાદિકૃષ્ણનારાયણાય સ્વામિને નમઃ ।
નમઃ શ્રીકમ્ભરાલક્ષ્મીગોપાલજનુષે નમઃ ॥૩॥
નમોઽનાથાધિનાથાય નમઃ કાન્તાકૃપાલવે ।
નમો ધર્માધિગોપ્ત્રે તે બાલકૃષ્ણાય તે નમઃ ॥૪॥
શિવરાજ્ઞીસ્વામિને તે નારાયણીશ્વરાય ચ ।
રમાપદ્માવતીશાય નારાયણાય તે નમઃ ॥૫॥
નમો બ્રહ્મપ્રિયેશાય શ્રીકૃષ્ણાય ચ તે નમઃ ।
સર્વજ્ઞદેશિકેશાયાચાર્યેશ્વરાય તે નમઃ ॥૬॥
સ્તવશ્ચાયં પઠિતશ્ચાર્પિતસ્ત્વયિ ફલાપ્ત્યે ।
સર્વદસ્ત્વં પાહિ કૃષ્ણનારાયણ નમો નમઃ ॥૭॥
(શ્રીલક્ષ્મીનારાયણસંહિતા, દ્વાપરયુગસન્તાન, અધ્યાય ૧૦૮, શ્લોક નં. ૧૫૦ થી ૧૫૬)

જીવત્શ્રાદ્ધ

શ્રીનારાયણીશ્રી બોલ્યા : જીવિત માણસે જીવતા કેવું શુભ સત્કર્મ કરવું જોઈએ જેનાથી તે આ લોકમાં સર્વત્ર અને પરલોકમાં સુખી થાય ?

શ્રીપુરૂષોતમ બોલ્યા : પરલોકમાં પરમસુખને આપનારી મારી પૂજા કરવી જોઈએ તથા દેવપૂજા તથા પિતૃપૂજા કરવી જોઈએ. શ્રેષ્ઠ દાન કરવું જોઈએ તથા શુભ એવું જીવત્શ્રાદ્ધ કરવું જોઈએ. અહિં હસ્ત વડે જે કરાય છે તેનું ફળ પરલોકમાં મળે છે.

શ્રીનારાયણીશ્રી બોલ્યા : હે પ્રભો ! જીવત્શ્રાદ્ધ કેવું હોય અને કઈ રીતે કરવાનું હોય તે વિધિ, વળી તેમાં જે આપવાનું હોય તે સર્વ મને કહો ?

શ્રીપુરૂષોતમ બોલ્યા : દેવાલયમાં, સત્પુરૂષોનાં નિવાસ સ્થાને, મઠે, ઈશ્વરના સાનિધ્યમાં, વિદ્યાલયમાં, યજ્ઞભૂમિમાં, પર્વત પર, નદી તટે, વનમાં, તીર્થમાં, પાવન સ્થળે અથવા પોતાના નવા ઘરે સુખ દેનારૂ જીવત શ્રાદ્ધ કરવું જોઈએ. જો ધર્મનું ચિંતન કરીએ તો શ્રાદ્ધ આદરપૂર્વક કરવું જોઈએ. શ્રદ્ધાપૂર્વક, હૃદયથી, ભાવનાઓથી, પોતાના હાથે જે અપાય છે તે જ સર્વથા શ્રાદ્ધ જાણવું જોઈએ. તે પાંચ પ્રકારનું કહેલુ છે. પારબ્રાહ્મિક, પૈત્ર્ય, દૈવ, ઐશ્વર અને ભૌતિક. બાલ્યકાળમાં, યૌવનમાં, વાર્ધકયમાં કે મૃત વ્યક્તિની સન્નિધિમાં કયારેય પણ શુભ જનોએ પાંચમાંથી કોઈ પણ પ્રકારનું શ્રાદ્ધ કરવું જોઈએ. કર્મ (શુભકર્મ) કરતો કે ન કરતો જ્ઞાની કે અજ્ઞાની જીવ જીવત્શ્રાદ્ધ કરવાથી જીવતા જ મુક્ત થાય છે.

શ્રોત્રિય હોય કે અશ્રોત્રિય, ચાર પ્રકારના આશ્રમમાં સ્થિત હોય કે ત્યાગી હોય ચારવર્ણના તમામ માનવોએ પાંચ પ્રકારનું શ્રાદ્ધ કરવું જોઈએ. (હવે પહેલું પારબ્રહ્મ શ્રાદ્ધ કહે છે) પૃથ્વી પર જીવતા જને પરબ્રહ્મ શ્રીહરિને સંભારીને મોટા મંદિરોમાં શ્રીહરિને નિત્ય નૈવેદ્ય કરવું જોઈએ. જીવતા જ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણને છપ્પન ભોગરૂપ નવીન નવીન મહાનૈવેદ્ય અર્પવું તે મોક્ષ માટે થાય છે. નિત્ય પ્રાતઃકાળે ભગવાન કૃષ્ણનારાયણને મગના લાડુ દુધ શર્કરા ઈત્યાદી અર્પણ કરવું તથા નાગરવેલના પાનવાળુ તામ્બૂલ તૃપ્તિ માટે અર્પણ કરવું તેના ફળ રૂપે દેનારને પોતાને પરલોકમાં અક્ષય સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. મધ્યાહ્ન સમયે પણ શુભ મિષ્ટાન્નો ઘી સાકરથી યુકત પકવાનો સમર્પિત કરવા.

વિવિધ પ્રકારના શાક, દ્વિદલ, સૂપ વિવિધ પ્રકારે બનાવેલી પોળીઓ, પૂરીઓ, દૂધપાક, દૂધ, ખાટા મીઠા સ્વાદિષ્ટ ફળો, કન્દ, પુષ્પ, દલ, પત્ર, ગાંઠો ઈત્યાદિ ભક્ષ્ય ભોજય લેહય અને ચોષ્ય આ ચાર પ્રકારના ભોજન સમર્પિત કરવા. સર્વ લક્ષ્મીએ સહિત શ્રીકૃષ્ણદેવને નિત્ય આવી રીતે સુવર્ણ આદિ ધાતુથી નિર્મિત થાળમાં, પાત્રમાં કે પાત્રોમાં રાજભોગનું નૈવેદ્ય કરવું તે પ્રત્યક્ષ શ્રાદ્ધ છે.

જીવીત માણસો જો ભગવાનને વૃત્તિરૂપ આજીવિકા અર્પણ કરી હોય તો તે પણ શ્રીપુર ગોલોક કે અક્ષર ઈત્યાદિ ધામોમાં ફલિત થાય જ. પરમેશ્વરને દીધેલું બધું અક્ષય થાય છે. આ લોકમાં ઈશ્વરને દીધેલુ અનંતગણું થઈને પાછું પોતાને પ્રાપ્ત થાય છે. ગોલોકમાં, વૈકુંઠમાં, અવ્યાકૃતમાં કે અમૃત ઈત્યાદિ ધામમાં પણ

પરમેશ્વરે પ્રત્યર્પિત કરેલુ (અનંત ગણું કરીને પાછુ આપેલું) મુકતભાવમાં પણ જીવને પમાય છે. આવી રીતે સર્વઋતુઓમાં વાંછિત શીતળ મધુર મિષ્ટ અનેક પ્રકારના જળ પણ શ્રીહરિને અર્પણ કરવા. અર્પણ કરાયેલા તે વૃત્ત્યાત્મક વિવિધ જળ તૃપ્તિરૂપે પ્રાપ્ત થાય છે.

હે લક્ષ્મિ ! આવી રીતે મુખશુદ્ધિ માટે વિધવિધ ભાતના તજ લવિંગ એલચી, કપુર, વીટિકા, સોપારી, કાથો, ચુનો ઈત્યાદિ યુકત મુખવાસો અર્પણ કરવા. ઉત્થાપનના સમયે પણ જળ ફળ તથા દળ આપવા અને જમવા માટે ઠંડા અને ગરમ ઘીમાં પકાવેલા, તેલમાં પકાવેલા, અગ્નિપર પકાવેલા, સૂર્યના તાપમાં પકાવેલા, ઋતુમાં પકવ થયેલા, સુગન્ધિ અને રસથી પરિપૂર્ણ એવા ભક્ષ્ય પદાર્થો શ્રીહરિને સદા તૃતીય પ્રહરે

આપવા વળી સાંજના સમયે ભોજન પાણી માટે પુરીઓ, પોળીઓ, દુધ, શાક અને મીઠા સ્વાદિષ્ટ ફળો અને જળ નિત્ય અર્પણ કરવા. આજીવિકા માટે વાડી આપવી, ખેતર આપવું. વસ્ત્રો આપવા, ઘરો આપવા, ગામ આપવા, જીવિકાવૃત્તિ ચલાવે એવી પૃથ્વી આપવી અને પૂજાનો પ્રવાહ ચાલુ રહે તે માટે ધનથી પણ અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણ પરમાત્મા માટે આજીવિકાઓ બાંધવી. જે શ્રદ્ધાપૂર્વક આવી રીતે કરે છે તેને જીવત શ્રાદ્ધ કહેવામાં આવે છે.

જેવી પરિસ્થિતી હોય તે પ્રમાણે ભોજન, જળ, થાળ, નૈવેદ્ય, નાણાં વગેરે વર્ષે વર્ષે એકવાર આપવા અથવા દર મહિને આપવા અથવા દરેક પખવાડીએ આપવા અથવા દરેક પર્વે કે દરેક ઉત્સવે આપવા. વૃત્તિરૂપ જીવિકા અક્ષય ફળ દેનારી અને નિત્ય તૃપ્તિ પ્રદાન કરનારી થાય છે.

હે લક્ષ્મિ ! આવી રીતે મેં તમને પારબ્રહ્મ શ્રાદ્ધ કહ્યું હવે ઐશ્વર શ્રાદ્ધ કહું છું તે સાંભળો. જીવતાં જ જયાં જયાં મંદિરોમાં મારા અવતારની પ્રતિમાઓ, વાસુદેવાદિ વ્યૂહો, કપિલાદિક સાધુઓ, લક્ષ્મીઓ, પાર્ષદો, પાર્ષદાનીઓ અથવા વૈરાજાદિક ઈશ્વરો હોય તેમને મિષ્ટાન્ન, જળ, ફળ, કન્દ, દળ, તાંબૂલ, દૂધ, મધ ઈત્યાદિ નિવેદિત કરવું તે ઐશ્વર શ્રાદ્ધ કહેવાય છે. તેનું મહાન ફળ થાય છે.

હે લક્ષ્મિ ! હવે પિતૃઓ માટે પ્રતિપાદિત થયેલું પૈત્ર્ય શ્રાદ્ધ તમને કહું છું. જીવતા જ જળમાં, દર્ભનામૂળમાં, વૃક્ષના મૂળમાં (પીપળાના મૂળમાં), ભૂતળમાં, બ્રાહ્મણના હાથમાં, બ્રાહ્મણના મુખમાં તૃપ્તિ માટે જળ આપવું અને ભોજનમાં આમપિંડ, પકવાન્ન અને મિષ્ટાન્નો આપવા અને વિશેષ સંતોષ માટે શાક,

પત્ર, ફળ, કન્દ, દૂધ ઈત્યાદિ આપવું તે પિતૃશ્રાદ્ધ કહેવાય છે. હવે દૈવશ્રાદ્ધ કહે છે આદરપૂર્વક આદિત્યો, રૂદ્રો, અશ્વિનીકુમારો, વસુઓ ઈત્યાદિ દેવતાઓને તથા અન્ય દેવતાઓને યથેષ્ટ શ્રદ્ધાપૂર્વક જે શુભ નૈવેદ્ય, જળાદિક અર્પણ કરવું તેને દૈવ શ્રાદ્ધ કહેવાય છે.

હવે શ્રાદ્ધ કરવાની વિધિ કહું છુ તે સાંભળો ગન્ધ-પર્ણ-રસ આદિ વડે વિધિવત ભૂમિની પરિક્ષા કરી તેને કાંટા કાંકરાથી રહીત કરી રેતી પાથરવા પૂર્વક યજ્ઞભૂમિ કરવી જોઈએ પછી મધ્યમાં પરમ સુશોભિત હાથમાત્રનો કુંડ કરી તેને લીંપી તેમાં અગ્નિ પ્રગટ કરી અન્વાધાન (સ્થાપિત કરેલા અગ્નિમાં બે કે ત્રણ સમિધા સ્થાપિત કરવી તે) કરી બધી બાજુથી પરિગ્રહિત કરી પરંપરાના ક્રમથી યથાશાસ્ત્ર પરિસ્તરણ કરી સર્વ અગ્નિમુખને સમાપિત કરીને સ્થણ્ડિલમાં (યજ્ઞભૂમિમાં

સ્થિત યજ્ઞકુંડમાં) અગ્નિની પૂજા કરીને પૃથક પૃથક સમિધાઓ અને ચરૂઓ વડે આહૂતિઓ આપવી જોઈએ.વળી દેવતાદિકમાં પણ આત્મભાવથી ઘી વડે આહૂતિઓ આપવી. સર્વતઃ તત્ત્વભૂતોની તૃપ્તિ માટે પણ આહૂતિઓ આપવી.

ૐ ભૂઃ અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણાય શાર્ઙ્ગિણે નમઃ ।
ૐ ભૂરનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણાય સ્વાહા ।
ૐ ભુવઃ અવતારેભ્યો ઈશ્વરેભ્યો નમઃ ।
ૐ ભુવઃ અવતારેભ્યો ઈશ્વરેભ્યઃ સ્વાહા ।
ૐ સ્વઃ જીવસૃષ્ટિભ્યઃ પિતૃદેવતાદિભ્યો નમઃ ।
ૐ સ્વઃ જીવસૃષ્ટિભ્યઃ પિતૃદેવતાદિભ્યો સ્વાહા ।
ૐ ભુર્વેધસે નમઃ ૐ ભૂર્વેધસે સ્વાહા ।
ૐ ભુવર્વિષ્ણવે નમઃ ૐ ભુવર્વિષ્ણવે સ્વાહા ।

ૐ સ્વઃ શંકરાય નમઃ ૐ સ્વઃ શંકરાય સ્વાહા ।
ૐ મહઃ સુરેશાય નમઃ ૐ મહઃ સુરેશાય સ્વાહા ।
ૐ જનઃ પિતૃભ્યો નમઃ ૐ જનઃ પિતૃભ્યઃ સ્વાહા ।
ૐ તપઃ પ્રકૃતયે નમઃ ૐ તપઃ પ્રકૃતયે સ્વાહા ।
ૐ સત્યં હરયે નમઃ ૐ સત્યં હરયે સ્વાહા ।
ૐ કૃષ્ણધરાં મે ગોપાય ઘ્રાણે ગન્ધં દેવાય
કૃષ્ણાયભૂર્નમઃ ।
ૐ કૃષ્ણધરાં મે ગોપાય ઘ્રાણે ગન્ધં કૃષ્ણાય ભૂઃસ્વાહા ।
ૐ કૃષ્ણધરાં મે ગોપાય ઘ્રાણે ગન્ધં કૃષ્ણસ્ય પત્ન્યૈ
ભૂર્નમઃ સ્વાહા ।
ૐ કૃષ્ણધરાં મે ગોપાય ઘ્રાણે ગન્ધં કૃષ્ણપત્ન્યૈ
ભૂઃ સ્વાહા ।
ૐ હરે જલં મે ગોપાય જિહ્વાયાં રસં હરયે ભુવો નમઃ ।

ૐ હરે જલં મે ગોપાય જિહ્વાયાં રસં હરયે
ભુવઃ સ્વાહા ।

ૐ હરે જલં મે ગોપાય જિહ્વાયાં રસં હરેઃ
પત્ન્યૈ ભુવો નમઃ ।

ૐ હરે જલં મે ગોપાય જિહ્વાયા રસં હરેઃ
પત્ન્યૈ ભુવઃ સ્વાહા ।

ૐ પરેશાગ્નિં મે ગોપાય નેત્રે રૂપં પરેશાય સ્વરોં નમઃ ।
ૐ પરેશાગ્નિં મે ગોપાય નેત્રે રૂપં પરેશાય સ્વઃ સ્વાહા ।

ૐ પરેશાગ્નિં મે ગોપાય નેત્રે રૂપં પરેશપત્ન્યૈ
સ્વેરોં નમઃ ।

ૐ પરેશાગ્નિં મે ગોપાય નેત્રે રૂપં પરેશપત્ન્યૈ
સ્વઃ સ્વાહા ।

ૐ બ્રહમ વાયું મે ગોપાય ત્વચિ સ્પર્શં બ્રહ્મણે દેવાય
મહર્નમઃ ।

ૐ બ્રહ્મવાયું મે ગોપાય ત્વચિ સ્પર્શં બ્રહ્મણે દેવાય મહઃ સ્વાહા।

ૐ બ્રહ્મ વાયું મે ગોપાય ત્વચિ સ્પર્શં બ્રહ્મપત્ન્યૈ મહરોં નમઃ।

ૐ બ્રહ્મ વાયું મે ગોપાય ત્વચિ સ્પર્શં બ્રહ્મપત્ન્યૈ મહઃ સ્વાહા।

ૐ પરવ્યોમ સુષિરં મે ગોપાય શ્રોત્રે શબ્દં પરવ્યોમ્ને જનો નમઃ।

ૐ પરવ્યોમ સુષિરં મે ગોપાય શ્રોત્રે શબ્દં પરવ્યોમ્ને જનઃ સ્વાહા।

ૐ પરવ્યોમ સુષિરં મે ગોપાય શ્રોત્રે શબ્દં પરવ્યોમપત્ન્યૈ જનો નમઃ।

ૐ પરવ્યોમ સુષિરં મે ગોપાય શ્રોત્રે શબ્દં પરવ્યોમ પત્ન્યૈ જનઃ સ્વાહા।

ૐ મુકતેશ રજો મે ગોપાય દ્રવ્યે તૃષ્ણાં મુકતેશાય તપો નમઃ ।

ૐ મુકતેશ રજો મે ગોપાય દ્રવ્યે તૃષ્ણાં મુકતેશાય તપઃ સ્વાહા ।

ૐ મુકતેશ રજો મે ગોપાય દ્રવ્યે તૃષ્ણા મુકતેશપત્ન્યૈ તપો નમઃ ।

ૐ મુકતેશ રજો મે ગોપાય દ્રવ્યે તૃષ્ણાં મુકતેશપત્ન્યૈ તપઃ સ્વાહા ।

ૐ બાલકૃષ્ણ સત્યં મે ગોપાય શ્રદ્ધાં ધર્મે બાલકૃષ્ણાય સત્યં નમઃ ।

ૐ બાલકૃષ્ણ સત્યં મે ગોપાય શ્રદ્ધાં ધર્મે બાલકૃષ્ણાય સત્યં સ્વાહા ।

ૐ બાલકૃષ્ણ સત્યં મે ગોપાય શ્રદ્ધાં ધર્મે બાલકૃષ્ણપત્ન્યૈ સત્યં નમઃ ।

ૐ બાલકૃષ્ણ સત્યં મે ગોપાય શ્રદ્ધાં ધર્મે
બાલકૃષ્ણપત્ન્યૈ સત્યં સ્વાહા ।

ૐ જીવપતે જીવનં મે ગોપાય ચેષ્ટં પરત્ર જીવપતયે
જીવનં નમઃ ।

ૐ જીવપતે જીવનં મે ગોપાય ચેષ્ટં પરત્ર જીવપતયે
જીવનં સ્વાહા ।

ૐ જીવપતે જીવનં મે ગોપાય ચેષ્ટં પરત્ર જીવપતિપત્ન્યૈ
નમઃ ।

ૐ જીવપતે જીવનં મે ગોપાય ચેષ્ટં પરત્ર જીવપતિપત્ન્યૈ
જીવનં સ્વાહા ।

ૐ પરબ્રહ્મણે નમઃ ૐ શ્રીપુરુષોત્તમાય સ્વાહા ।
ૐ પિત્રે નમઃ ૐ પિત્રે સ્વાહા ૐ પ્રપિત્રે નમઃ ૐ પ્રપિત્રે
સ્વાહા ।

ૐ પ્રપિતામહાય નમઃ ૐ પ્રપિતામહાય સ્વાહા ।

ૐ ભૂતેભ્યો નમઃ ૐ ભૂતેભ્યઃ સ્વાહા।

ૐ સૂક્ષ્મેભ્યો નમઃ ૐ માત્રાભ્યઃ સ્વાહા।

ૐ ઈન્દ્રિયેભ્યો નમઃ ઈન્દ્રિયેભ્યઃ સ્વાહા।

ૐ પ્રાણેભ્યો નમઃ પ્રાણેભ્યઃ સ્વાહા।

ૐ અન્તઃકરણેભ્યો નમઃ ૐ અન્તઃકરણેભ્યઃ સ્વાહા।

ૐ આત્મને નમઃ ૐ આત્મને સ્વાહા।

ૐ કૃષ્ણધરાં મે છિન્ધિ ધ્રાણેગન્ધં છિન્ધિ મેડઘં ભૂઃ સ્વાહા ભૂવઃ સ્વાહા, સ્વઃ સ્વાહા !

આવી રીતે કેવળ ઘી થી પૃથક પૃથક હજારવાર પાંચસો વાર કે એકસો આઠ વાર હોમીને માત્ર ઘી થી જ મહાલક્ષ્મીની એકસો એક વાર પ્રાણાદિ દ્વારા આહુતીઓ આપવી.

ૐ પ્રાણે નિવિષ્ટોડમૃતં જુહોમિ હરિર્માડડવિશ પ્રદાહાય પ્રાણાય સ્વાહા

ૐ પ્રાણાધિપતયે શ્રી હરયે પરબ્રહ્મણે કૃષ્ણાય સ્વાહા ૐ ભૂઃ સ્વાહા, ૐ ભૂવઃ સ્વાહા, ૐ સ્વઃ સ્વાહા, ૐ ભૂર્ભુવઃ સ્વઃ સ્વાહા

આવી રીતે ક્રમથી શ્રાદ્ધવિધિમાં જે રીતે કહ્યું છે તે રીતે આહૂતિઓ આપવી. ત્યાર પછી પરમાત્માની તૃપ્તિ માટે પૂર્ણાહૂતિ આપવી ત્યાર પછી પરમાત્માની પત્નીઓની તૃપ્તિ માટે પૂર્ણાહૂતિ આપવી. આવી રીતે સમાપ્તિ કરીને દેવતાઓની, પિતૃઓની, પોતાના નામની, ભૂતાદિકોની, ઋણવાનની આહૂતિ આપે ત્યાર પછી અનૃણી થઈ અનેક યોગીન્દ્રોને, સાધુઓને, સત્પુરૂષોને, સતીઓને, સાધ્વીઓને, બાળબાલિકાઓને, બાન્ધવોને અને દિવ્યગુરુજનોને પણ જમાડે અને સત્પાત્ર વૈષ્ણવોને વસ્ત્ર, આભરણ, કામળાઓ, વાહન, પથારી, કાંસા-તાંબા ઈત્યાદિ

ધાતુઓના વાસણો, સોનુ, ચાંદી, ગાય, તલ, ખેતર, અન્ય વૈભવો, દાસ-દાસીઓ અને દક્ષિણા પણ આપે અને પૃથક પૃથક અષ્ટપ્રકારે રસેસહિત પિંડ પણ આપે. ત્રણ દિવસ શ્રીવિષ્ણુને ચરૂ અને દૂધનું ભોજન આપે. મર્યા પછી આ બધું થાય કે ના થાય જીવતા જ કરેલું મરીને પ્રાપ્ત થાય છે. આવી રીતે જીવત શ્રાદ્ધ કરીને જે મૃત્યુ પામે છે તેનો શૌચાશૌચ હોતો નથી કારણકે તે જીવન્મુકત છે. તેથી તેનું સૂતક હોતું નથી. દાહક્રિયા કરવા જાય તેમને પણ માત્ર સ્નાન કરવું તેથી અધિક સુતક હોતુ નથી. તેમના વંશમાં કન્યા કે પુત્ર જે કોઈ વંશવૃદ્ધિ કરનાર હોય તે પણ પિતૃઓનો ઉદ્ધાર કરનાર અને મુકત થાય છે. જીવત શ્રાદ્ધથી નરકને પામેલા પિતૃઓ પણ મુકત થાય છે. જીવત શ્રાદ્ધ કરનારો માતા પિતાના ઋણમાંથી પણ મુકત થઈ જાય છે. અને કાળને

પામ્યા પછી તેના શરીરનું દહન થાય, જલમાં વિલીન થાય કે જમીનમાં દફનાવાય તે બધું દોષ રહિત માત્ર મોક્ષ માટે જ થાય છે. પોતાનાથી જ પોતાનું કાર્ય થયું તેથી ઋણ માત્ર લય પામે છે.

હવે ભૌતિક શ્રાદ્ધ કહે છે ગાય ઈત્યાદિ પશુઓને, પોપટ ઈત્યાદિ પક્ષિઓને, કીટ- પતંગ પ્રાણીઓને, માછલી ઈત્યાદિ જળચરોને તેનું તેનું ભોજન દેવું, ભિક્ષુક ઈત્યાદિ દેહિઓને અન્ન વસ્ત્ર પાત્ર ઈત્યાદિ આપવું. વૃક્ષ ઈત્યાદિને પાણી આપવું એમ પોતાના હાથે યથાશક્તિ જે આપે છે તેને સર્વથા દ્વાદશાહની પ્રતિક્ષા રહેતી નથી તે વિમાનમાં બેસીને, વૃષ પર સ્થિત થઈને શીઘ્ર જ પુણ્યલોકમાં જાય છે. અથવા ઉર્ધ્વગતિ કરનારા આતિવાહિક દેવો તેને પુણ્યલોકમાં લઈ જાય છે.

હે લક્ષ્મિ ! આવી રીતે જીવત્શ્રાદ્ધ કરવું જોઈએ તે ભુક્તિ અને મુક્તિ દેનારૂં છે. પોતાના જ હાથે ઉપાર્જીત કરી પોતાના જ હાથે અર્પણ કરવું, પોતાના જ હાથે બનાવવું, પોતાના જ હાથે ભક્ષણ કરવું, પોતાના જ હાથે અર્જીત કરવું અને પોતાના જ હાથે દાન કરવું આમ જે કરે છે તે આ લોકમાં અને પરલોકમાં પણ જય પામે છે. આ અધ્યાયના શ્રવણમાત્રથી પણ તેવું જ પુણ્યવાન થવાય છે.

ઈતિ શ્રીલક્ષ્મીનારાયણસંહિતામાં તૃતીય દ્વાપરયુગ સંતાનમાં જીવચ્છ્રાદ્ધવિધિનું નિરૂપણ કર્યું એ નામે એકસોનો પાંસઠમો અધ્યાય ॥૧૬૫॥

નોંધ

આ જીવત્શ્રાદ્ધનો જે વિધિ અહિં આપવામાં આવ્યો છે તેની આગળ-પાછળ પણ તેને લગતી વિધિ હોય છે એટલે માત્ર આટલું જ કરવાનું છે એમ વિચારી જાતે જ કોઈ બ્રાહ્મણ પાસે વિધિ કરાવવી નહિ. યથાર્થ જ્ઞાન અને યથાર્થ વિધિ થયા વિના જે ફળ માટે મહેનત કરવામાં આવે તે મોક્ષરૂપી મહાફળ મળતું નથી. તેથી સુજ્ઞ સત્સંગિજનો તથા આસ્તિકજનોને નમ્ર નિવેદન છે કે જેઓને જીવત્ શ્રાદ્ધ કરવું હોય તે પૂ. કૃષ્ણપ્રકાશ સ્વામીનો સંપર્ક કરે. અમારી પાસે યોગ્ય વિધિવિધાન કરાવનારા પંડિતો છે જેને અમે આ લક્ષ્મીનારાયણ સંહિતામાં અનાદિશ્રીકૃષ્ણનારાયણે માન્ય કરેલ મંત્રો અને વિધિઓ શીખવાડી છે અને પ્રામાણિકતાથી તેઓ તે રીતે જ કરાવે છે. તેથી બીજી કોઈ જગ્યાએ છેતરાયા વિના આ શુભ કાર્યને યોગ્ય ન્યાય આપવા વિનંતી છે.

— ડૉ. હર્ષદ સતાસીયા

(મો. ૯૯૯૮૨૯૬૧૪૮)

નોંધ